

SAKSBEHANDLER
Kaare Stang

VÅR REF.
13/02445-5

ARK. B - Bygninger
42 (Eidsvoll) Eidsvoll - Ak

Juridisk seksjon

DERES REF.

INNVALGSTELEFON

22 94 04 00

DERES DATO

VÅR DATO

01.09.2014

TELEFAKS

+47 22 94 04 04

postmottak@ra.no

www.riksantikvaren.no

Eidsvoll 1814
Carsten Ankers vei
2074 EIDSVOLL VERK

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 OSLO

Statsbygg
Postboks 8106 Dep.
0032 OSLO

Eidsvollsbygningen, hovedbygning, to paviljonger og hageanlegg ved "Mindet", gnr/bnr 97/4 Eidsvoll kommune - Forskrift om fredning, kulturminneloven § 22a

Vi viser til tidligere korrespondanse, og takker for mottatte og gode innspill i høringsrunden om denne fredningssaken.

I forståelse med berørte parter, har Riksantikvaren med virkning fra **1. september 2014** kunngjort fredning etter forskrift av ovennevnte eiendom i henhold til kulturminneloven § 22a.

Lovgrunnlag

Adgang til å beslutte fredning i lovs form gjennom forskrift i.h.t. kulturminneloven § 22a, er hjemlet i ansvarsforskriften av 9. februar 1979 etter kulturminneloven, 8785, kapittel 3 § 12 nr 1.

Nytt kapittel 11 i SKE-forskrift

Fredning av Eidsvollsbygningen, to paviljonger og hageanlegg i tråd med kartvisning, gjelder i.h.t. nytt kapittel 11 i «*Endringsforskrift av forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer*», fastsatt 9. november 2011» (se vedlegg)

I den eksisterende forskriftens kapittel I fremgår gjeldende felles bestemmelser for alle fredede eiendommer i statens eie (forskriften kan lastes ned på www.lovdata.no).

Høring blant berørte parter

Varsel og forslag om forskriftsfredning av Eidsvollsbygningen med sidebygninger og hageanlegg ble sendt på høring med seks ukers svarfrist til berørte parter, jf. kulturminneloven § 22a og forvaltningsloven § 37.

Innenfor svarfristen kom det inn følgende merknader til forslaget fra berørte parter:

Kulturdepartementet

I svarbrev datert 01.11.2013 uttalte departementet følgende: "Kulturdepartementet har ingen merknader til at Eidsvollsbygningen med de to sidebygningene Nordre og Søndre Paviljong og

hageanlegg forskriftsfredes. Som Riksantikvaren påpeker, har anlegget vært de facto fredet i lang tid. Vi vil imidlertid be om at formaliseringen av fredningen først trer i kraft etter at det pågående rehabiliterings-prosjektet er endelig ferdigstilt og anlegget igjen befinner seg i en normal driftsfase.

Når det gjelder forslaget til § x-2 Formålet med fredningen, tillater vi oss å foreslå at det langvarige museale aspektet som har preget bruken av anlegget i over 150 år i statlig eie som nasjonalt minnesmerke, også kan framheves som en av de viktige kulturhistoriske verdiene knyttet til anlegget, og at det framheves at fredningen skal legge til rette for fortsatt musealt formål ved anlegget i framtida."

Eidsvoll 1814

I e-post, datert 31.10.2013 fra Eidsvoll 1814 v/ direktør Erik Jondell har organet gitt slik uttale (med vedsendt endringstekst for «Kort notat om Eidsvollsbygningen»):

«Vi viser til Deres brev ref 13/02445-1 og oversender vår høringsuttalelse som består av innspill til justert tekst til notatet.»

Riksantikvarens merknader

Riksantikvaren er enig i de kommentarer og innspill som er kommet i høringsrunden, og alle er tatt til følge i den endelige forskriften og medfølgende notat. Det innebærer blant annet at formålsbestemmelsen i § 11-2 er utfylt i tråd med Kulturdepartementets ønsker.

Dette innebærer at ordlyden i § 11-2 har fått nytt siste ledd i første avsnitt, som lyder slik:

"Formålet med fredningen er videre å opprettholde den museale bruk av bygninger og anlegg i statlig eie som nasjonalt minnesmerke."

Kunngjøring og tinglysning

Den nye endringsforskriften kunngjøres i Norsk Lovtidend, 1. september 2014. Forskriften om fredning vil også bli tinglyst på eiendommens gårds- og bruksnummer.

Vedlagt følger den nye forskriften, samt eget stemplet kart som viser fredningsomfanget.

Vennlig hilsen

Jørn Holme
riksantikvar

Vedlegg:

Kopi til: Klima- og miljødepartementet - Kulturminneavdelingen, P.B. 8013 Dep, 0030 OSLO/ Eidsvoll kommune, 2080 EIDSVOLL/ Fortidsminneforeningen - Oslo og Akershus, Vøienvolden gård - Maridalsveien 120, 0461 OSLO/ Statsbygg Øst, Postboks 8141 Dep, 0032 OSLO

Forskrift om endring i forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Hjemmel: Fastsatt av Riksantikvaren 9. november 2011 med hjemmel i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 22a og forskrift 9. februar 1979 nr. 8785 om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 12 nr. 1.

I

I forskrift 9. november 2011 nr. 1088 om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer gjøres følgende endringer: Nytt kapittel 11 skal lyde:

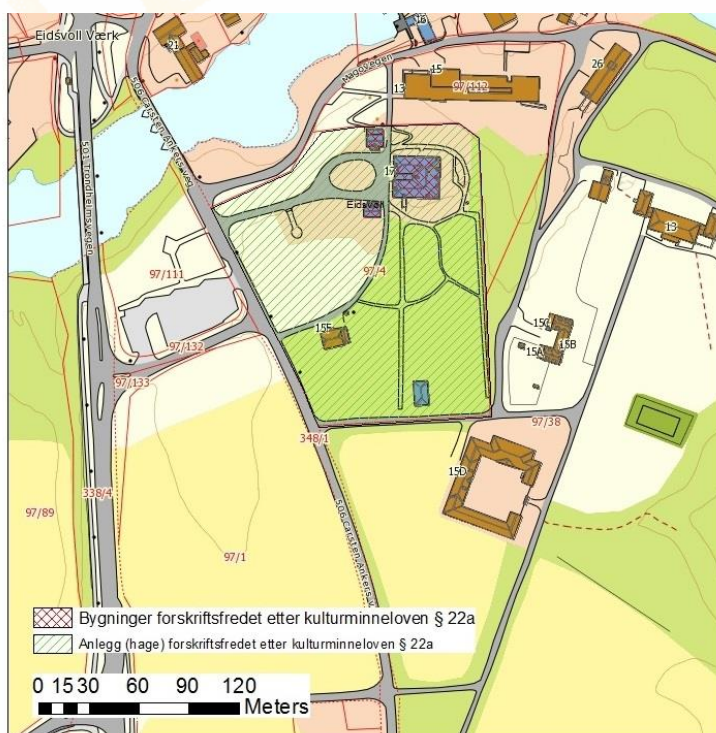
Kapittel 11. Fredning av Eidsvollbygningen med to sidebygninger og hageanlegg

§ 11-1 Omfang

Fredningen omfatter følgende eiendom:

Eidsvollbygningen med to sidebygninger, og hage (anlegg) på gnr. 97, bnr. 4, Eidsvoll kommune.

Fredningen omfatter bygningenes eksteriører og interiører. Fredete interiører i alle tre bygninger omfatter innvendig hovedstruktur (rominndeling) og eldre arkitektoniske detaljer (dører, vinduer, listverk, overflater, dekor etc.). I fredningen inngår også alle tilbakeførte/kopierte arkitektoniske detaljer som dører, vinduer, listverk, overflater, dekor etc.).

§ 11-2 Formålet med fredningen

Formålet med å bevare Eidsvollsbbygningen med to sidebygninger og hageanlegg på gnr/bnr 97/4, er både kulturhistorisk og arkitekturhistorisk begrunnet. Fredningen skal sikre et sentralt arkitektonisk verk og sted, knyttet til konstitusjonen av Norge som nasjon med egen grunnlov. Formålet med fredningen er videre å opprettholde den museale bruk av bygninger og anlegg i statlig eie som nasjonalt minnesmerke.

Fredningen av bygningenes eksteriører skal sikre bygningens opprinnelige arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljering som fasadeløsning, eldre dører og vinduer, materialbruk, overflater og dekor skal opprettholdes.

Formålet med fredningen av hovedbygningens og sidebygningenes interiører er å bevare rominndeling, bygningsdeler og overflater i de deler av interiøret som er opprinnelig fra byggeåret eller ombygget på en helhetlig måte som tjener den opprinnelige arkitekturen.

Formålet med fredningen av hageanlegget på gnr/bnr 97/4 er å sikre den opprinnelige arrondering rundt bygningene på den del som er i statlig eie.

§ 11-3 Særbestemmelser

For Eidsvollsbbygningen gjelder følgende særbestemmelser:

- Tekniske oppgraderinger kan gjennomføres etter dispensasjon fra kulturminnemyndigheten jf. § 1-7.
- Ved ytterligere tilbakeføring av hageanleggets opprinnelige karakter, kan vognskjul, oppført i siste halvdel av 1900-tallet, rives etter dispensasjon fra kulturminnemyndigheten.

II

Endringen trer i kraft fra 1. september 2014.

Forskriftsfredning etter kulturminneloven § 22a Eidsvollsbygningen, gnr 97/4 Eidsvoll kommune

Forskrift om endring i forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer - Nytt kapittel 11

Hjemmel: Fastsatt av Riksantikvaren 9. november 2011 med hjemmel i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 22a og forskrift 9. februar 1979 nr. 8785 om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 12 nr. 1.

Bygningen og parken er nasjonalt minnesmerke for Riksforsamlingen, hvor Norges grunnlov ble vedtatt i 1814. Eidsvollsbygningen forvaltes i dag av Eidsvoll 1814 som er del av stiftelsen Norsk Folkemuseum.

Eidsvollsbygningen var hovedbygning ved Eidsvold Verk som fra 1794 var i Carsten Ankers eie. Huset er en stor, nærmest kvadratisk panelt tømmerbygning i to etasjer med høy kjeller i mur. Bygningen er panelt og har valmet tak. Fasaden mot tunet har inntrukket midtparti med inngang. Hagefasaden er spesielt rikt utformet med markert midtparti og store, for sin tid, moderne og kostbare vinduer. Foran bygningen er det oppført to paviljonger.

Da Carsten Anker kjøpte jernverket 1794, overtok han og gjenbrakte tømmerkjernen i eksisterende hovedbygning fra omkring 1770. To år etter at Anker kjøpte eiendommen, satte han i gang med større ombygging og modernisering av hovedbygningen. Man vet ikke i dag hvem som var arkitekt for denne moderniseringen. Fasadens arkitektur og detaljer i den nye innredningen samt eksisterende tegninger tyder på at det kan være den danske arkitekten Carl Frederik Ferdinand Stanley. Interiørene var ennå ikke helt ferdig utformet da bygningen var åsted for notabelmøtet den 16. februar 1814 og Riksforsamlingen i vårmånedene april/mai 1814. Den opprinnelige kjelleren gikk tapt i løpet av 1800-tallets siste halvdel og er rekonstruert, som ledd i 2014-restaureringen.

I bygningens første etasje ligger havestuen, hvor notabelmøtet i februar fant sted. Dette rommet og biljardsalen ble brukt som spisesaler under Riksforsamlingen. I andre etasje rett over havestuen, ligger Rikssalen som opprinnelig var planlagt som festsal og galleri for Ankers kunstsamling, men som fremdeles var helt uinnredet. Denne ble provisorisk tilrettelagt og brukt som både som tronsal og møtesal for Riksforsamlingen.

I 1822 gikk Carsten Anker konkurs, og alt av møbler og malerier ble solgt på offentlig auksjon i 1823. I 1837 ble bygningen og parken kjøpt for private midler og gitt i gave til den norske stat i 1851. I 1849 ble det stiftet en forening for å skaffe et portrettgalleri i bygningen. Fem år senere ble denne portrettsamlingen gitt i gave til staten. Portrettsamlingen besto av over 70 av de i alt 112 representanter fra Riksforsamlingen.

Bygningen ble satt i stand til Grunnlovsjubileet i 1864 og restaurert til hundreårsjubileet for Grunnloven i 1914. Denne restaureringen ble kritisert av bl.a. Harry Fett som mente den var forfeilet og uriktig. En ny omfattende restaurering ble igangsatt etter annen verdenskrig og ferdigstilt til grunnlovens 150-årsjubileum i 1964. Målet var å gjenskape interiørene slik de var i 1814. Også den gang ble det gjort mye som ikke stemte med foreliggende kilder. Fra 2007 til 2014 ble det gjennomført en ny restaurering med samme formål, og flere tilbakeføringstiltak i bygningen.

Eidsvollsbygningen har inntil nå vært behandlet som om den var formelt fredet, og forskriften er således en kodifisering av gjeldende status.

KUNNGJØRING I NORSK LOVTIDEND AVDELING I

Innsender:

Organ: Riksantikvaren
 Adresse: Pb. 8196 Dep., 0034 Oslo
 Avdeling: Organisasjonsavdelingen – juridisk seksjon
 Saksbehandler: Kaare Stang
 E-postadresse: kaare.stang@ra.no
 Telefonnr.: 98 20 28 25
 Telefaksnr.: -

1. Type vedtak:

Forskrift.

Forskrift om endring i forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Annet. I så fall hva:

Forskrift om endring i forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

2. Vedtakets tittel:

Kapittel 11. Fredning av Eidsvollbygningen med to sidebygninger og hageanlegg

3. Vedtakets dato:

Fastsettelse: 1 september 2014
 Ev. stadfestelse: -

4. Fastsatt av:

Riksantikvaren

5. Overordnet departement:

Klima- og miljødepartementet

6. Hjemmel:

Hjemmel i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 22 a og forskrift 9. februar 1979 nr. 8785 om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven § 12 nr.1.

7. Ev. tidligere forskrift/vedtak som berøres:

Endrer: (dato, nr, tittel) 9.11.2011, nr. 1088, Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kommentarer til forskriften?

Ja. (Vedlagte kommentarer vil bli kunngjort med resten av forskriften.)

Nei.

Opphever: (dato, nr, tittel) Nei

8. Ev. tidsbegrensning:

Nei

9. Ikrafttredelsestidspunkt (hvis fastsatt): 1. september 2014**10. Gis vedtaket for å gjennomføre EØS-avtalen?**

Ja. I så fall; husk henvisning:

Nei. Nei

